

МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної науково-практичної
конференції

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ
XXI СТОЛІТТЯ

Збірник тез доповідей

м. Мукачево, Україна
24-25 квітня 2024 року

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
MUKACHEVO STATE UNIVERSITY
ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ ІМЕНІ М.В.ЛИСЕНКА
LVIV NATIONAL MUSIC ACADEMY NAMED AFTER MYKOLA LYSENKO
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.СТЕФАНИКА
VASYL STEFANYK PRECARPATHIAN NATIONAL UNIVERSITY
ІНСТИТУТ СЛАВІСТИКИ ІМ. ЯНА СТАНІСЛАВА СЛОВАЦЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК
JAN STANISLAV INSTITUTE OF SLAVISTICS OF THE SLOVAK ACADEMY OF SCIENCES
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ ІМ. БЕНІ ЕґРЕШІШІ (УГОРЩИНА)
BENI EHRESHI INSTITUTE OF ARTS (HUNGARY)
ГУМАНІСТИЧНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯНА ДЛУГОША В ЧЕНСТОХОВІ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
JAN DLUGOSZ UNIVERSITY IN CZESTOCHOWA (POLAND)**

**МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ
XXI СТОЛІТТЯ**

Мукачево-2024

ЗМІСТ

Розділ 1 МИСТЕЦТВО І ОСОБИСТІТЬ: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНІСТЬ	
Щепакін Василь Михайлович АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ КОНТРАПУНКТ МІСТА-ФРОНТИРА: МИСТЕЦЬКИЙ СПРОТИВ ХАРКОВА.....	9
Дутчак Віолетта Григорівна, Черепанин Мирон Васильович УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА СПАДЩИНА У ФОНДАХ АРХІВУ ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (М.МЮНХЕН, НІМЕЧЧИНА): ОЦИФРУВАННЯ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ, НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ.....	12
Булда Марина Володимирівна ХУДОЖНЬО-МИСТЕЦЬКИЙ АСПЕКТ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВИХ ТВОРІВ ДЛЯ АКОРДЕОНА-БАЯНА.....	15
Моргун Алла Володимирівна, Петрова Анна Валеріївна РОЛЬ МИСТЕЦТВА У СУЧАСНОМУ СВІТІ: КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ ТА ВПЛИВ.....	19
Бегун-Трачук Лариса Олександрівна, Пуйова Валентина Іванівна ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ЯКОПО ПОНТОРМО – ІТАЛІЙСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА ХУДОЖНЬОГО СТИЛЮ «МАНЬЄРИЗМ»	22
Дікун Ірина Анатоліївна «П'ЅСНЬ ПР'ЄСВЯТІЙ Д'ЄВИ БОГОРОДИЦІ ЧУДОТВОРНІЙ В БАР'Є ГРАД'Є» В ДУХОВНИХ ВИМІРАХ ХОРОВОЇ МУЗИКИ М.ЛЕОНТОВИЧА	26
Буркало Степан Михайлович, Буркало Наталія Людвиківна ЕВОЛЮЦІЯ ФОРТЕПІАННОЇ ПЕДАГОГІКИ.....	30
Габель Оксана Іванівна, Копач Юлія Юріївна УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ ЯК МУЗИЧНО-ЖАНРОВИЙ ФЕНОМЕН	35
Кривонос Олена Вікторівна ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКОГО МИСТЕЦТВА В УКРАЇНІ	38
Кіш Естер Іванівна ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ВІОЛОНЧЕЛІ ЯК СОЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТУ	42

має значний вплив як на культурне, так і на соціально-економічне життя людини та суспільства.

Джерела

1. Касьян Т. К. Роль мистецтва у формуванні національної ідентичності. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Педагогічні науки*. 2018. №6. С 57–60. Режим доступу: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/2571/2719>
2. Никоненко Т. М. Роль мистецтва в соціокультурній стратифікації суспільства. *Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія*. 2011. №2. С. 124–128. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2011_2_30
3. Ривліна В. М. Роль сучасного мистецтва як особливого типу комуніканта. *Наукові записки [Української академії друкарства]*. 2014. № 1–2. С. 65–72. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2014_1-2_12

УДК 159.923.2

Бегун-Трачук Лариса Олександрівна,
Пуйова Валентина Іванівна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ЯКОПО ПОНТОРМО – ІТАЛІЙСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА ХУДОЖНЬОГО СТИЛЮ «МАНЬЄРИЗМ»

Серед найбільш характерних стилістичних рис мистецтва первинного, тобто італійського маньєризму, – схильність майстрів до химерної орнаментики витягнутих, подовжених фігур з демонстративно порушеними пропорціями, потяг до незвичайних ракурсів, штучно ускладнених композицій, театральних, не природніх поз персонажів. Це зовнішня, образотворча атрибутика маньєризму, частина цього арсеналу перейде і до наступного століття, коли зміну прийде гіперманьєризм.

Саме ці риси дозволили маньєризму стати антитезою Ренесансу. Маньєристи буквально «по пунктах» спростовували та скидали постулати розміреного Ренесансу: хитромудрість візерунків змінює лаконічність орнаменту Відродження, подовженість гіпертрофованих до хворобливості персонажів протиставляється могутня щільність фігур, створених «по лекалам» раннього та зрілого Мікеланджело, стрункості продуманих композицій Відродження протистоять найскладніші, не позбавлені позерства композиційні сюжети Якопо Понтормо чи А. Аллорі. Якщо Ренесанс пропонував як новий ідеал кремезну, внутрішньо затуляту силу постаті Давида, то маньєризм протиставив їй аристократичну блідість ефемерних образів Парміджаніно та А. дель Сарта. «Мадонна з довгою шиєю» (1534-1540 рр.) пензля першого або «Жертвопринесення Авраама» (1527-1528 рр.) другого – найкращі докази цього.

Аристократичність – також атрибут маньєризму. Він куртуазний, відсторонений, гордовитий і рафінований у своїй природі. Простих, грубих, приземлених образів не знає, це «стиль білих рукавичок». Натомість гучної тяжкості образів Буонарроті він пропонує хворобливу крихкість персонажів Пріматіччо та Понтормо. Навіть фігурки немовля Ісуса завжди витягнуті, худорляві, з крихітними долонями і ступнями замість масивних, реальних немовлят Леонардо [2].

Палітра маньєристичного живопису здебільшого теж говорить про особливості цього мистецтва – це холодність, ірраціональність, своєрідне ставлення до світла та тіні, прозорість кольорів, що особливо відчутно у сценах «Зняття з хреста», наприклад, у Я. Понтормо (1494 - 1557). Тому ближче познайомимося з творчістю цього художника, як характерного представника італійського маньєризму.

Народився Якопо Понтормо 24 травня 1494 у м. Понтрме поблизу Флоренції у родині художника Бартоломео Каруччі. У десять років втрачає батька, а згодом і матір. Його вихованням займається його бабуся Брігітта,

яка привозить хлопчика у Флоренцію, який з раннього дитинства проявив хист до малювання..

Формування Понтормо-художника пов'язане з найкращими традиціями флорентійського мистецтва. Першим його вчителем був Леонардо да Вінчі, а близько 1512 року юнак стає помічником Андреа дель Сарто. У своїй першій значній роботі – фресці "Зустріч Марії та Єлизавети" (1514-1516; церква Санта Аннунціата) – Понтормо виступає як типовий майстер флорентійського Високого Відродження. Його композиціям властиві монументальна широта й урочистість, герої – стрункі, сильні постаті, задрапіровані великими складками вбрання, – величні та прекрасні, їхні пози й жести вирізняються бездоганною пластичною красою. Уже в цій ранній роботі Понтормо виступає і як майстер великої емоційної сили. Розташовуючи групу людей тісним півколом, Понтормо пронизує її сильним рухом, перетворюючи на схвильований натовп; постатям Марії та Єлизавети він повідомляє поривчастість, майже стрімкість, яка розкриває велике і щире почуття. Ця емоційна насиченість образів, типова і для інших ранніх творів Понтормо, зближує молодого майстра – за всієї різниці в масштабі їхніх обдарувань - з Мікеланджело [3].

У 1515 році, разом з іншими учнями він відвідує Рим, в якому вивчає творчість античних майстрів. Того ж року повертається до Флоренції, де відкриває власну майстерню У 1517–1518 роках розпису 4 панелі з історії життя Йосифа. Тут відобразилися особливості власного стилю Понтормо. Він відходить від італійської традиції зображувати образи навколо центральної опори (9 символів). Тепер він розташовує осіб у чотирьох кутках.

У 1519 році Понтормо запрошують для розпису вілли Медічі у Поджо-а-Кайано, де він виконує сюжети з «Метаморфоз» Овідія, розписуючи люнети. Втім роботи було перервано епідемією моривиці у 1522 році. Тікаючи від неї, Понтормо разом зі своїм учнем Бронзіно тікає

до монастиря Чертозо дель Галуццо. Найзначніші роботи цього періоду — це «Христос в Емаусі», «Історії Страстей Господніх». Тут він працював до 1525 року, коли повертається до Флоренції. Того ж року стає членом Академії витончених мистецтв.

З 1526 до 1528 року виконує замовлення на прикрашення каплиці Каппоні у церкві Санта Фелічита, де створює одну з найкращих своїх робіт «Зняття з хреста».

У 1529 році придбавши власний будинок, він облаштував майстерню. В цей час художник виконує здебільшого приватні замовлення. У 1532 році повертається до розпису вілли Алессандро Медічі в Поджо-а-Кайано. 1533 року виконав копію картону Мікеланджело «Венера й Амур» для Бартоломео Беттіні, яку пізніше викупив Алессандро Медічі. У 1537 році отримує замовлення герцога Козімо Медічі, який доручив розписати фресками власну віллу в Кастелло. Ця робота тривала до 1541 року. Вслід за цим займався розписом у базиліці Сан-Лоренцо, який завершив у 1546 році. Після цього до самої смерті 2 січня 1557 року вже не виконував ніяких робіт.

Понтормо належить до числа тих італійських майстрів 16 століття, які ніби стояли на межі двох епох [4]. Творчість Якопо Понтормо вплинула на багатьох живописців, зокрема таких, як Бронзіно, Россо і Лапполі. Будучи одним з основоположників маньєризму, Понтормо, однак, протистоїть іншим маньєристам, виступаючи в найкращих своїх творах як сміливий шукач нових шляхів, своєрідно переломлюючи у своєму мистецтві реалістичні та гуманістичні традиції Високого Відродження.

Джерела

1. Мистецтвознавство України /– 2006. – Вип. 6-7. – 539 с.
2. Міляєва Л. Переддень бароко / Л. Міляєва // Мистецтвознавство України.– 2000.
3. Романенкова Ю. Історико-політичні та культурологічні аспекти передумов виникнення національного варіанту маньєризму в

культури Франції XVI сторіччя / Ю. Романенкова // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. – 2003. – Вип.1–2. – С. 26–30.

4. Черенков М. Філософсько-історичне переосмислення європейського гуманізму : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук: спец. 09.00.03 „етика” / М. Черенков. – Дніпро, 2023.

УДК 783.071:781.4(477.44)Леонтович

Дікун Ірина Анатоліївна,
Комунальний заклад вищої освіти
«Барський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Михайла Грушевського»
м. Бар, Україна

«ПЄСНЬ ПРЄСВЯТІЙ ДЄВІ БОГОРОДИЦІ ЧУДОТВОРНІЙ В БАРЄ ГРАДЄ» В ДУХОВНИХ ВИМЄРАХ ХОРОВОЇ МУЗИКИ М.ЛЕОНТОВИЧА

Серед актуальних завдань, що стоять перед сучасним українським музикознавством та мистецькою освітою на шляху самоідентифікації вітчизняної музичної культури слід відзначити першочерговість відновлення історичної правди розвитку української культури, повернення пам'яті про українських композиторів, переосмислення відомих музичних явищ та заповнення існуючих «білих плям» нашої історії української музики. У такому контексті посилюється інтерес до дослідження творчості класиків української музики та їх спадщини, що увібрала в себе цінності україноцентризму і стала надбанням духовної культури, яку ми тільки розпочинаємо осмислювати.

Життя і творчість Миколи Дмитровича Леонтовича (1877–1921) є світлим голосом, що виспіває Україну, нагадуючи світові, що її культура є невід'ємною частиною світової. Безсумнівно, з плином часу, ми все більше відчуваємо значущість творчого доробку композитора, переконуємося у шедевральності і досконалості його творів, хорових аранжувань українських пісень-діамантів.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>